Inštitúcie - Etnografické múzeum Slovenského národného múzea v Martine :)

Múzeum s celoslovenskou pôsobnosťou. Vzniklo roku 1961 v rámci organizačných premien Slovenského národného múzea (SNM), ktorého je priamym pokračovateľom.

Už v začiatkoch existencie SNM, medzi jeho zbierkami vlastivedného charakteru dominovali národopisné zbierky, ktoré zohrali rozhodujúcu úlohu pri profilovaní múzea v rámci jednotného SNM, ustanoveného zákonom SNR z roku 1961. V súčasnosti vlastní viac ako 135 000 zbierkových predmetov: etnografickú zbierku slovenskej proveniencie so samostatným fondom ľudového odevu a textilu, etnografickú zbierku európskej a mimoeurópskej proveniencie, zbierku objektov ľudového staviteľstva, zbierky z oblasti histórie vrátane výtvarných diel, zbierky pravekej a stredovekej archeológie, zbierku Martina Benku, zbierku Karla Plicku a zbierky písomných pamiatok Muzeálnej slovenskej spoločnosti a SNM. Okrem toho vlastní rozsiahle dokumentačné fondy fotografií, kresieb architektonických plánov a výskumných správ. Prirodzenou súčasťou zbierkotvornej činnosti je vedecký výskum. Rozvoj nastal najmä po roku 1956, keď SNM získalo štatút vedeckého pracoviska. Podieľalo sa na komplexných národopisných výskumoch Horehronia, Myjavskej pahorkatiny, zátopových oblastí Nosickej priehrady, priehrad Liptovská Mara a Starina. Spolupracovalo na príprave Etnografického atlasu Slovenska (roku 1990). Najväčším výskumným projektom bol systematický výskum ľudového staviteľstva na celom území Slovenska v rokoch 1965-1980. Veľkú pozornosť venuje rozvoju teórie a metodológie múzejnej práce. Postupne riešilo problematiku spojenú s opisom, klasifikáciou a terminológiou zbierok ľudovej kultúry; pripravovalo podklady na utvorenie jednotnej a ústrednej evidencie etnografických zbierok v múzeách na Slovensku aj na využitie počítačovej techniky. Je metodickým strediskom pre prípravu múzeí a expozícií v prírode na Slovensku. Národopisné expozície, ktoré vznikli roku 1938, boli roku 1952 čiastočne reinštalované. Roku 1968 bola sprístupnená expozícia Galéria ľudového výtvarného umenia, ktorá bola v rokoch 1976, 1978 a 1980 tematicky obmenená, roku 1985 zanikla. V rokoch 1969-1975 boli pripravené a otvorené nové národopisné expozície, ktoré predstavujú tri samostatné celky: Človek a pôda - venovaný súbornému pohľadu na ľudovú kultúru Slovákov; Človek a materiál - prezentujúci ľudovú výrobu a remeslá; Človek a odev - obsahujúci tradičný odev. Roku 1988 bola utvorená expozícia Múzea Karla Plicku v Blatnici (okres Martin). Múzeum vyvíja pravidelnú a rozsiahlu výstavnú činnosť. Mnohé z výstav mali svojím obsahom i formou priekopnícky charakter a našli uplatnenie aj v zahraničí. Medzi prínosné a najúspešnejšie výstavy patria: Slovenská dedina kedysi a dnes (konaná roku 1960), Slovenská ľudová plastika (konaná roku 1966), Ľudové tkaniny na Slovensku (konaná roku 1973), Tradície a súčasnosť myjavského ľudu (konaná roku 1979), Ľudové šperky a ozdoby na Slovensku (konaná roku 1982), Slovenská kamenina (konaná roku 1983), Ľudové liečenie na Slovensku (konaná roku 1984), Premeny slovenskej dediny (konaná roku 1988). Múzeum buduje celoslovenskú národopisnú expozíciu v prírode Múzeum slovenskej dediny. Prvý návrh na jeho výstavbu predložil roku 1938 Ján Geryk, správca SNM, avšak vojnové obdobie zabránilo návrh uskutočniť. Obnovené úsilie po Druhej svetovej vojne vyústilo roku 1963 do nového návrhu, ktorí pripravili Štefan Mrušovič, Andrej Polonec a J. Turzo. Roku 1964 bol zámer schválený a roku 1968 položený základný kameň múzea. Roku 1972 bola verejnosti sprístupnená prvá časť expozície. V Múzeu slovenskej dediny budú roľnícke usadlosti, obytné domy, hospodárske aj technické stavby a ďalšie objekty svetského i sakrálneho charakteru zastúpené tak, aby vystihovali hospodársky charakter i spoločenské pomery celého Slovenska. Súčasne sa tým sleduje pamiatková ochrana cenných dokladov ľudového staviteľstva. V súčasnosti je verejnosti sprístupnená časť expozície zo Slovenska. Múzeum vydáva *Zborník SNM - Etnografia*, ktorý je pokračovateľom Zborníka MSS, a edíciu *Národopisné zbierky SNM a múzeí na Slovensku* (*Fontes*). V rokoch 1940-1949 vyšlo v edícii Muzeálnej slovenskej spoločnosti 5 zväzkov knižnice SNM. Okrem toho bolo vydaných niekoľko samostatných knižných publikácií rôzneho tematického zamerania, väčší počet katalógov a propagačného materiálu k vlastným výstavám a expozíciám. Prvým správcom múzea bol Ján Geryk (1927-1958). Po ňom sa vo funkcii riaditeľa vystriedali: V. Matula (1959-1962), Igor Krištek (1962-1963 a 1975-1988), Štefan Maruškovič (1963-1975), Ján Botík (1989) a Karol Strelec (1990-1991). Od 1992 je riaditeľom múzea M. Kiripolský, medzi odborníkmi pracovníkmi po Druhej svetovej vojne pracovali etnografi: Andrej Polonec (1952-1974), Štefan Apáthy (1958-1962), Ján Hyčko (1953-1976), J. Boďa, Ján Kantár (1966-1972), V. Kantárová, Magdaléna Kaňová (1950-1983), Marta Turzová (od roku 1956), M. Benža (1964-1980) a príslušníci mladšej generácie Stanislav Horváth (od 1972), Jaroslav Čukan (1983-1991), Marta Pastieriková, Zora Mintálová, A. Gazdíková, Eva Pančuhová, D. Daneková, G. Horváthová, Ľ. Sýkorová, Hana Zelinová.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania